

UPRAVNO PRAVO

3

mag. Nada CAHARIJAZ FERME

UPRAVNI POSTOPEK IN VIRI

KAJ JE UPRAVNO PROCESNO PRAVO (UPRAVNI POSTOPEK) IN VIRI

Upravni postopek sestavljajo procesna pravila, po katerih morajo ravnati vsi organi in institucije, ki odločajo o upravnih stvareh, t.j. o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih strank s področja upravnega prava, bodisi na zahtevo posameznikov ali po uradni dolžnosti.

Viri:- Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP, Ur.l. RS, št. 80/99, 70/00, 52/02, 73/04, 119/05, 24/06-UPB2, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13),

-Zakon o upravnem sporu (ZUS, Ur.l. RS, št. 105/06, 107/09-odl.US, 62/1098/11-odl. US, 109/12) in

-sodne odločbe ali judikati ter upravna teorija.

NAČELA UPRAVNEGA POSTOPKA

NAČELO ZAKONITOSTI (6. člen ZUP)

Organ je pri svojem odločanju v upravnih stvareh vezan na pravo, t.j. na zakon, podzakonske predpise, predpise lokalnih skupnosti in splošne akte nosilcev javnih pooblastil. Tudi kadar odloča organ po prostem preudarku ali diskrecijski pravici, ker je tako določeno v zakonu ali v predpisu lokalne skupnosti, mora biti odločba izdana v mejah tega pooblastila in v skladu z namenom, za katerega mu je dano pooblastilo. (Breznik, 2004, str. 65)

NAČELO VARSTVA PRAVIC STRANK IN VARSTVA JAVNE KORISTI (7. člen ZUP)

Določa, da morajo organi pri svojem postopanju in odločanju omogočiti strankam, da čim lažje zavarujejo in uveljavijo svoje pravice. Vendar pa stranke ne smejo uveljavljati svojih pravic na škodo pravic drugih in ne v nasprotju z javno koristjo, ki je določena z zakonom ali drugim predpisom. Javna korist se nanaša na širšo skupnost posameznikov, zakon je ne določa neposredno, ampak jo je iz njega potrebno izluščiti. Na javno korist mora organ paziti po uradni dolžnosti.

Načelo tudi pomeni, da uradna oseba stranko opozori na uveljavitev kakšne pravice; da se pri odločanju za stranko uporabijo tisti predpisi, ki so zanjo ugodnejši, če se z njimi doseže namen predpisa; da mora organ skrbeti, da ne bo stranki njena neukost in nevednost v škodo.

NAČELO MATERIALNE RESNICE (8. člen ZUP)

Pomeni, da je v postopku potrebno ugotoviti resnično dejansko stanje, ter v ta namen ugotoviti vsa dejstva, ki so pomembna za zakonito in pravilno odločbo. To načelo nalaga organu, da pravno pomembna dejstva ugotovi do takšne stopnje zanesljivosti, da je izključen vsakršen dvom v objektivni obstoj tega dejstva. Nižja stopnja zanesljivosti je dopustna le, če to zakon izrecno dopušča. Izključuje možnost arbitrarnega odločanja. (Breznik, 2004, str.91)

NAČELO ZASLIŠANJA STRANKE (9. člen ZUP)

Preden se izda odločba, je potrebno dati stranki možnost, da se izjavi o vseh dejstvih in okoliščinah, ki so pomembne za odločitev. Kadar so v postopku udeležene stranke z nasprotujočimi interesi, mora imeti vsaka stranka možnost, da se izjavi o vseh zahtevkih in navedbah stranke z nasprotnim interesom. Ta pravica stranke je lahko omejena le z zakonom. Organ svoje odločbe ne sme opreti na dejstva, glede katerih strankam ni bila dana možnost, da se o njih izjavijo, razen v primerih, določenih z zakonom.

NAČELO PROSTE PRESOJE DOKAZOV (10. člen ZUP)

Pomeni, da je uradna oseba, ki je pooblaščen za vodenje postopka ali odločanje v upravni zadevi tista, ki presodi, katera dejstva je šteti za dokazana. O tem presoja po svojem prepričanju, na podlagi vestne in skrbne presoje vsakega dokaza posebej in vseh dokazov skupaj, ter na podlagi uspeha celotnega postopka. To načelo je tesno povezano z načelom materialne resnice. (Breznik, 2004, str. 105)

NAČELO DOLŽNOSTI STRANKE GOVORITI RESNICO IN POŠTENO UPORABLJATI PRAVICE (11. člen ZUP)

Določa, da morajo stranke pred organom govoriti resnico in pošteno uporabljati pravice, ki so jim priznane z ZUP in drugimi zakoni, ki urejajo upravni postopek.

To načelo veže poleg stranke tudi vse tiste, ki stranke v postopku zastopajo: zakonitega zastopnika, začasnega zastopnika, pooblaščenca, skrbnika.

NAČELO SAMOSTOJNOSTI PRI ODLOČANJU (12. člen ZUP)

Se nanaša na organ, ki vodi postopek in odloča v upravnih stvareh, ter določa, da je organ pri tem samostojen. Organ pa mora pri svojem delu upoštevati zakone in druge predpise, na podlagi katerih vodi postopek in o zadevah odloča.

To načelo velja tudi za uradno osebo, saj določa, da uradna oseba samostojno opravlja dejanja v upravnem postopku, ter v tem okviru ugotavlja dejstva in okoliščine, ter na podlagi ugotovljenih dejstev in okoliščin uporablja predpise. To načelo je omejeno le s funkcijami drugih organov, ki jih imajo v sistemu državne uprave oz. v sistemu državne oblasti v najširšem pogledu.

NAČELO PRAVICE DO PRITOŽBE (13. člen ZUP)

Stranka ima zoper odločbo izdano na prvi stopnji pravico do pritožbe. Samo z zakonom je mogoče predpisati, da v posameznih upravnih zadevah ni dovoljena pritožba. Pravico do pritožbe zagotavlja posamezniku tudi 25. člen Ustave. Tako pritožba ni dovoljena, kadar je za odločanje na prvi stopnji pristojen predstavniški organ ali Vlada. (Jerovšek, Kovač, str.60). Stranka ima pravico do pritožbe tudi takrat, kadar organ prve stopnje ni izdal odločbe o njeni zahtevi v določenem roku (molk organa).

NAČELO EKONOMIČNOSTI POSTOPKA (14. člen ZUP) določa, da je potrebno postopek voditi hitro, s čim manjšimi stroški in s čim manjšo zamudo za stranke in druge udeležence v postopku.

Vendar pa ima to načelu subsidiaren pomen, saj hkrati opozarja, da mora organ kljub temu voditi postopek tako, da se lahko pravilno ugotovi dejansko stanje, zavarujejo pravice in pravne koristi stranke, ter se izda zakonita in pravilna odločba.

Uporabljena literatura in viri

- BREZNIK, Janez, ŠTUCIN, Zdenka, MARFLAK, Jonika (2004): Zakon o splošnem upravnem postopku s komentarjem, GV Založba, Ljubljana.
- JEROVŠEK, Tone, KOVAČ, Polonca (2010): Upravni postopek in upravni spor, Fakulteta za upravo, Univerza v Ljubljani.
- Zakon o splošnem upravnem postopku, Ur.l. RS, št. 80/99, 70/00, 52/02, 73/04, 119/05, 24/06-UPB2, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13).